

trinsvis bestående af breve til Skrumsager. Et enkelt af disse breve, fra H. P. Hanssen i oktober 1891, er interessant derved, at det røber planer om, at Hanssen skulle have afløst Jens Jessen ved Flensborg Avis.

Størst interesse påkalder i øvrigt Kamphøveners skildring af den religiøse og folkelige baggrund for Skrumsager og hans kreds i København. De forskellige påvirkninger, der løb sammen i kredsen: grundtvigianisme, pietistiske impulser fra brødre menigheden og andre vækkelsestendenser, udredes omhyggeligt, omend ikke altid helt klart i enkelthederne. Endvidere er skildringen af Skrumsagers politiske virke af betydning, fordi den – som antydnet – støttet på brevstoffet kaster strejflys over mindre kendte detaljer i de nationalpolitiske modsætninger. Skønt eds-nægter, var Skrumsager ikke tilhænger af Jessens linie. Han ydede i stedet H. P. Hanssen en støtte, der vel kunne vakle – det gjorde den f. ex. i 1909 – men som alligevel i væsentlig grad var med til at underbygge Hanssens position.

H. P. Clausen.

Jon Krabbe: Erindringer fra en lang embedsvirksomhed. (Hið íslenska Fræðafélag í Kaupmannahöfn, Gd, 1959). 146 s.

Forfatteren blev i 1899 assistent i Islands ministerium, hvis forretninger varetoget af justitsministrene. I 1909, da ministeriet blev flyttet til Island, blev Jon Krabbe leder af »Islands ministeriums kontor i København«, efter personalunionen i 1918 blev Krabbe kommitteret for islandske sager i udenrigsministeriet og samtidig legationssekretær i det islandske gesandtskab, som han jævnlige forestod, således under næsten hele 2. verdenskrig. Erindringerne holder sig snævert til Krabbes egen virksomhed som et dansk-islandsk mellemlid. Forret-

ningsgangen og arbejdsområdet under de vekslende formelle embedspositioner beskrives; de politiske forhandlinger står mere i baggrunden, hvorimod der er gode portrætter af en lang række islandske politikere. Bemærkelsesværdig er endvidere en skarp kritisk omtale af Christian Xs manglende forståelse for islandske forhold. På nogle punkter korrigeres den fremstilling af dansk-islandske forhold, som er givet i »Rigsdagshistorien«. Den velkrevne bog er i det hele et nyttigt bidrag til forståelse af forbindelsen mellem de to lande.

Vagn Dybdahl.

Erik Scavenius: Dansk udenrigspolitik under første verdenskrig. (Fremad, 1959). 120 s.

Bogen dækker i form af en lang række små og usammenhængende kapitler næsten alle sider af dansk udenrigspolitik fra krigsudbruddet til genforeningen. Der fortælles faktisk intet, som ikke var kendt i forvejen, og fremstillingens disposition tillader hverken, at der trækkes »lange linjer« eller sker en sammenkæden af de forskellige sider af Danmarks forhold til andre magter. Et indledende kapitel beretter kort om baggrunden for Erik Scavenius' indtræden i de to ministerier Zahle.

Vagn Dybdahl.

Johs. Kjærbøl: Modvind og medbør. (Fremad, 1959). 262 s.

Johs. Kjærbøls erindringer vil ikke gå ind i rækken af historisk betydningsfulde memoirer fra dansk politik, selv om de ikke er uden værdi som bidrag til karakteristik af forfatterens personlighed og som socialhistorisk dokument. Bogen falder i fire hovedafsnit; det første skildrer de tidligste år i København som søn af en fattig, ugift moder, årene som pleje-